

**YHDISTYNEET
KANSAKUNNAT**

**Talous- ja
sosiaalikomitea**

EUROOPAN TALOUSKOMISSIO

MAAILMAN TERVEYSJÄRJESTÖN EUROOPAN ALUETOIMISTO

**Vesivaroja ja terveyttä koskeva pöytäkirja vuoden 1992 yleissopimukseen
maasta toiseen ulottuvien vesistöjen ja kansainvälisten järvien suojelusta ja
käytöstä**

tehty Lontoossa 17. kesäkuuta 1999

Tämän pöytäkirjan sopimuspuolet, jotka

ovat tietoisia siitä, että vesi on elämälle välttämätöntä ja että veden saatavuus sekä määrällisesti että laadullisesti riittävässä määrin ihmisten perustarpeiden tyydyttämiseksi on paremman terveyden ja kestäväen kehityksen edellytys,

tunnustavat puhtaan veden ja tasapainoisen ja toimivan vesiympäristön hyödyn ihmisten terveydelle ja hyvinvoinnille,

ovat tietoisia siitä, että pinta- ja pohjavedet ovat uusiutuvia luonnonvaroja ja että niillä on vain rajallinen kyky palautua ihmisen toiminnan haitallisista vaikutuksista määrän ja laadun osalta, tämän rajallisen sietokyvyn laiminlyönnillä voi olla haitallisia vaikutuksia sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä näistä varoista ja niiden laadusta riippuvaisten terveyteen ja hyvinvointiin, ja tästä syystä veden kiertokulun kestävä hallinta on oleellista sekä ihmisen tarpeiden että ympäristönsuojelun kannalta,

ovat tietoisia myös niistä seurauksista, joita voi aiheutua kansanterveydelle ihmisten tarpeiden tyydyttämiseen tarvittavan veden laadun ja määrän puutteista ja näiden puutteiden vakavista vaikutuksista erityisesti herkille, heikoimmassa asemassa oleville ja yhteiskunnallisesti syrjäytyneille väestöryhmille,

ovat tietoisia siitä, että vedestä aiheutuvien sairauksien ehkäiseminen, rajoittaminen ja vähentäminen ovat tärkeitä ja kiireellisiä tehtäviä, jotka voidaan suorittaa onnistuneesti ainoastaan lisäämällä yhteistyötä kaikilla tasoilla ja kaikkien sektoreiden välillä sekä kansallisesti että kansainvälisesti,

ovat tietoisia myös siitä, että vedestä aiheutuvien sairauksien ehkäisemiseksi, rajoittamiseksi ja vähentämiseksi tarvitaan valvontaa, varhaisvaroitusjärjestelmiä ja reagointijärjestelmiä,

perustavat toimintansa Yhdistyneiden Kansakuntien ympäristö- ja kehityskonferenssin (Rio de Janeiro, 1992) päätelmiin ja erityisesti ympäristöä ja kehitystä koskevaan Rion julistukseen, Agenda 21:een sekä jatko-ohjelmaan Agenda 21:n täytäntöönpanemisesta (New York, 1997) ja näihin perustuvaan kestäväen kehityksen toimikunnan päätökseen makean veden kestävästä käytöstä (New York, 1998),

käyttävät esimerkkinä asiaan kuuluvia määräyksiä, jotka sisältyvät vuoden 1992 yleissopimukseen maasta toiseen ulottuvien vesistöjen ja kansainvälisten järvien suojelusta ja käytöstä, ja korostavat, että määräyksiä on sovellettava nykyistä laajemmin ja että yleissopimusta on täydennettävä kansanterveyttä edistävillä lisätoimenpiteillä,

ottavat huomioon vuoden 1991 yleissopimuksen valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista, vuoden 1992 yleissopimuksen teollisuusonnettomuuksien rajojen yli ulottuvista vaikutuksista, Yhdistyneiden Kansakuntien vuoden 1997 yleissopimuksen kansainvälisten vesistöjen muuhun kuin liikennekäyttöön sovellettavista säännöistä ja vuoden 1998 yleissopimuksen tiedon saannista, kansalaisten osallistumisoikeudesta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa,

ottavat huomioon myös vuoden 1989 Euroopan ympäristö- ja terveysperuskirjan asiaan kuuluvat periaatteet, tavoitteet ja suositukset, vuoden 1994 Helsingin ympäristö- ja terveysjulistuksen ja ministereiden vahvistamat periaatteet, tavoitteet ja suositukset "Euroopan ympäristö" -prosessista,

tunnustavat muiden ympäristöaloitteiden, -asiakirjojen ja -prosessien merkityksen Euroopassa ja kansallisten ympäristöä ja terveyttä koskevien toimintasuunnitelmien ja ympäristötoimintasuunnitelmien valmistelun ja toteuttamisen tärkeyden,

arvostavat Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomission ja Maailman terveysjärjestön Euroopan aluetoimiston työtä, jolla lujitetaan kahden- ja monenvälistä yhteistyötä vedestä aiheutuvien sairauksien ehkäisemiseksi, rajoittamiseksi ja vähentämiseksi,

saavat rohkaisua Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomission ja Maailman terveysjärjestön Euroopan aluetoimiston jäsenvaltioiden menestyksellisestä työstä pilaantumisen vähentämiseksi ja ihmisten terveydelle ja hyvinvoinnille tärkeiden vesiympäristöjen ylläpitämiseksi ja kunnostamiseksi,

ovat sopineet seuraavaa:

1 artikla

TAVOITE

Tämän pöytäkirjan tavoitteena on edistää kaikilla soveltuvilla tasoilla, kansallisesti, useamman valtion alueella ja kansainvälisesti, yksilöiden ja yhteisöjen terveyden ja hyvinvoinnin suojelua kestävän kehityksen periaatteen mukaisesti kehittämällä vesien käyttöä, hoitoa ja suojelua, mukaan luettuna vesiekosysteemien suojelu, sekä ehkäisemällä, rajoittamalla ja vähentämällä vedestä aiheutuvia sairauksia.

2 artikla

MÄÄRITELMÄT

Tässä pöytäkirjassa:

1. 'vedestä aiheutuva sairaus' tarkoittaa merkittäviä haitallisia vaikutuksia ihmisten terveyteen, kuten kuolemaa, vammaa, sairautta tai vaivoja, jotka välittömästi tai välillisesti aiheutuvat vesien tilasta tai niiden laadun tai määrän muutoksista,
2. 'talousvesi' tarkoittaa vettä, jota käytetään tai joka on tarkoitettu käytettäväksi juomavetenä, keittämiseksi, ruoan valmistuksessa, henkilökohtaisessa hygieniassa tai vastaaviin tarkoituksiin,
3. 'pohjavesi' tarkoittaa kaikkia niitä vesiä, jotka ovat maanpinnan alapuolella kyllästyneessä vyöhykkeessä ja suorassa yhteydessä kallio- tai maaperään,
4. 'suljetut vedet' tarkoittavat rakennusten sisä- tai ulkopuolella sijaitsevia keinotekoisia vesialueita, jotka on erotettu makeasta pintavedestä tai rannikkovesistä,
5. 'maasta toiseen ulottuvat vedet' tarkoittavat pinta- tai pohjavesiä, jotka muodostavat kahden tai useamman valtion rajan, kulkevat näiden rajojen poikki tai sijaitsevat kahden tai useamman valtion rajalla; kun maasta toiseen ulottuva vesistö virtaa suoraan mereen sen katsotaan päättyvän sellaiseen suoraan viivaan, joka yhdistää joen rannat jokisuussa meren laskuveden aikaisen rantaviivan tasalla,
6. 'vedestä aiheutuvien sairauksien maasta toiseen ulottuvat vaikutukset' tarkoittavat jonkin sopimuspuolen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella syntyviä merkittäviä haitallisia vaikutuksia ihmisten terveyteen, kuten kuolemaa, vammaa, sairautta tai vaivoja, jotka välittömästi tai välillisesti aiheutuvat jonkin toisen sopimuspuolen lainkäyttövaltaan kuuluvan alueen veden tilasta tai sen laadun tai määrän muutoksista riippumatta siitä, onko haitoilla maasta toiseen ulottuvia vaikutuksia,
7. 'maasta toiseen ulottuvat vaikutukset' tarkoittavat merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, jotka ovat aiheutuneet ihmisen toiminnasta johtuvasta muutoksesta maasta toiseen ulottuvien vesien tilassa; mainitun toiminnan fyysisen alkuperän on sijaittava osittain tai kokonaan toisen yleissopimuksen sopimuspuolen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella. Tällaisiin ympäristövaikutuksiin kuuluvat vaikutukset ihmisten terveyteen ja turvallisuuteen, kasvillisuuteen, eläimistöön, maaperään, ilmaan, veteen, ilmastoon, maisemaan ja historiallisiin muistomerkkeihin tai muihin rakennelmiin taikka näiden väliseen vuorovaikutukseen; niihin kuuluvat myös näissä seikoissa tapahtuneiden muutosten vaikutukset kulttuuriperintöön tai sosiaalis-taloudellisiin oloihin,
8. 'jätevesihuolto' tarkoittaa ihmisten eritteiden ja kotitalouksien jätevesien keräämistä, kuljetusta, käsittelyä ja poisjohtamista tai uudelleenkäyttöä joko yhteisten tai yhtä kotitaloutta tai yritystä palvelevien järjestelmien avulla,

9. 'yhteinen järjestelmä' tarkoittaa:

(a) järjestelmää, joka johtaa talousvettä useaan kotitalouteen tai yritykseen ja/tai

(b) jätevesihuoltojärjestelmää, joka palvelee useaa kotitaloutta tai yritystä ja jonka avulla järjestetään tarpeen mukaan myös teollisuuden jäteveden kerääminen, kuljetus, käsittely, poisjohtaminen tai uudelleenkäyttö, riippumatta siitä, vastaako tällaisesta järjestelmästä julkinen sektori, yksityisen sektorin yritys tai molempien sektoreiden yhteenliittymä,

10. 'vesienhoitosuunnitelma' tarkoittaa suunnitelmaa vesivarojen kehittämiseksi, hoitamiseksi, suojelemiseksi ja/tai käyttämiseksi tietyllä alueella tai pohjavettä johtavassa kerroksessa, mukaan luettuna alueen ekosysteemien suojelu,

11. 'kansalaiset' tarkoittavat yhtä tai useampaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä ja kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaisesti näiden henkilöiden muodostamia yhdistyksiä, järjestöjä tai ryhmiä,

12. 'viranomainen' tarkoittaa:

(a) kansallisen, alueellisen tai muun tason hallintoelintä,

(b) luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, jotka kansallisen lainsäädännön mukaisesti hoitavat viranomaisen tehtäviä, ympäristöön, kansanterveyteen, jätevesihuoltoon ja vesien käyttöön, hoitoon ja suojeluun liittyvät erityistehtävät, toimet ja palvelut mukaan lukien,

(c) muita luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, joilla on julkisia velvollisuuksia tai tehtäviä tai jotka huolehtivat julkisista palveluista edellä a) ja b) kohdassa tarkoitettujen laitosten tai henkilöiden valvonnassa,

(d) 21 artiklassa tarkoitettun sopimuspuolena olevan alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestön toimielimiä.

Tämä määritelmä ei koske niitä elimiä tai toimielimiä, jotka käyttävät lainsäädäntö- tai tuomiovaltaa,

13. 'paikallinen' tarkoittaa kaikkia valtiota pienempiä soveltuvia alueellisia yksiköitä,

14. 'yleissopimus' tarkoittaa yleissopimusta maasta toiseen ulottuvien vesistöjen ja kansainvälisten järvien suojelusta ja käytöstä, joka tehtiin Helsingissä 17 päivänä maaliskuuta 1992,

15. 'yleissopimuksen sopimuspuolten kokous' tarkoittaa elintä, jonka yleissopimuksen sopimuspuolet ovat perustaneet yleissopimuksen 17 artiklan mukaisesti,

16. 'sopimuspuoli' tarkoittaa, ellei tekstissä toisin mainita, 21 artiklassa tarkoitettua valtiota tai alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestöä, joka on ilmaissut suostumuksensa tulla tämän pöytäkirjan sitomaksi ja jonka osalta tämä pöytäkirja on tullut voimaan,

17. 'sopimuspuolten kokous' tarkoittaa elintä, jonka sopimuspuolet ovat perustaneet 16 artiklan mukaisesti.

3 artikla

SOVELTAMISALA

Tämän pöytäkirjan määräyksiä sovelletaan:

- (a) makeaa pintavettä,
- (b) pohjavettä,
- (c) jokien suualueita,
- (d) rannikkovesiä, joita käytetään virkistykseen, kalanviljelyyn tai äyriäisten tuotantoon tai keräämiseen,
- (e) yleisesti uimiseen käytettäviä suljettuja vesialueita,
- (f) vettä, jota ollaan ottamassa, kuljettamassa, käsittelemässä tai jakelemassa,
- (g) jätevesiä, joita ollaan keräämässä, kuljettamassa, käsittelemässä, johtamassa pois tai kierrättämässä.

4 artikla

YLEISET MÄÄRÄYKSET

1. Kukin sopimuspuoli toteuttaa kaikki tarpeelliset toimenpiteet vedestä aiheutuvien sairauksien ehkäisemiseksi, rajoittamiseksi ja vähentämiseksi yhtenäistettyjen vesien käyttö-, hoito- ja suojelujärjestelmien mukaisesti, joiden tavoitteena on vesivarojen kestävä käyttö, sellainen veden laatu, joka ei vaaranna ihmisten terveyttä, ja vesiekosysteemien suojelu.

2. Kukin sopimuspuoli toteuttaa erityisesti kaikki tarpeelliset toimenpiteet:

- (a) turvatakseen riittävän määrän puhdasta talousvettä, joissa ei esiinny mikro-organismeja, loisia eikä aineita, joiden määrä tai pitoisuus voi mahdollisesti vaarantaa ihmisten terveyden. Toimenpiteet kattavat talousvetenä käytettävien vesivarojen suojelun, veden puhdistamisen ja yhteisten järjestelmien luomisen, kehittämisen ja ylläpidon,

(b) varmistaa, että jätevesihuolto turvaa riittävän tehokkaasti ihmisten terveyden ja ympäristön laadun. Tämä toteutetaan erityisesti luomalla, kehittämällä ja ylläpitämällä yhteisiä järjestelmiä,

(c) suojellakseen tehokkaasti talousveden hankintaan käytettävät vesivarat ja niihin liittyvät vesiekosysteemit pilaantumiselta, myös maatalouden ja teollisuuden epäpuhtauksilta ja muilta vaarallisilta päästöiltä. Tavoitteena on ihmisten terveydelle ja vesiekosysteemeille vaarallisten päästöjen tehokas vähentäminen ja lopettaminen,

(d) ehkäistäkseen riittävällä tavalla vedestä aiheutuvien sairauksien terveyshaitat, jotka johtuvat veden käytöstä virkistystarkoituksiin, vesiviljelyyn ja äyriäisten tuotantoon ja keräämiseen, jäteveden käytöstä kasteluun tai jätevesilietteen käytöstä maanviljelyssä ja vesiviljelyssä,

(e) luodakseen tehokkaita järjestelmiä, joilla voidaan seurata vedestä aiheutuvien sairauksien syntymisiä ja esiintymiä ja joiden avulla voidaan reagoida näiden sairauksien todettuun ja mahdolliseen esiintymiseen ja leviämiseen.

3. Tässä pöytäkirjassa jäljempänä esiintyvät viittaukset talousveteen ja jätevesihuoltoon ovat viittauksia talousveteen ja jätevesihuoltoon, joita edellytetään tämän artiklan 2 kohdan velvoitteiden täyttämiseksi.

4. Kukin sopimuspuoli perustaa tällaiset toimenpiteet arviointiin, jolla arvioidaan ehdotetun toimen vaikutukset, mukaan luettuna hyödyt, haitat ja kustannukset:

- (a) ihmisten terveydelle,
- (b) vesivaroille ja
- (c) kestäväälle kehitykselle,

ja ottavat arvioinnissa huomioon ehdotettujen toimenpiteiden erilaiset uudet vaikutukset ympäristön eri osiin.

5. Kukin sopimuspuoli toteuttaa kaikki tarpeelliset toimenpiteet luodakseen vakaan ja laajat valtuudet mahdollistavan lainsäädännöllisen, hallinnollisen ja taloudellisen perustan, jonka avulla julkinen, yksityinen ja vapaaehtoinen sektori voivat edistää vesien käytön, hoidon ja suojelun kehittämistä vedestä aiheutuvien sairauksien ehkäisemiseksi, rajoittamiseksi ja vähentämiseksi.

6. Kukin sopimuspuoli velvoittaa ne viranomaiset, jotka harkitsevat toimenpiteitä tai antavat hyväksyntänsä muiden toimenpiteille, joilla voi olla merkittäviä ympäristövaikutuksia tämän pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvissa vesissä, ottamaan huomioon toimenpiteiden mahdolliset kansanterveysvaikutukset.

7. Jos sopimuspuoli on valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista tehdyn yleissopimuksen sopimuspuoli ja sen viranomaiset toteuttavat yleissopimuksen mukaisia toimenpiteitä, on näiden toimenpiteiden oltava tämän artiklan 6 kohdan velvoitteiden mukaisia.

8. Tämän pöytäkirjan määräykset eivät vaikuta sopimuspuolten oikeuteen ylläpitää, hyväksyä tai panna täytäntöön tiukempia määräyksiä kuin tässä pöytäkirjassa säädettyt määräykset.

9. Tämän pöytäkirjan määräykset eivät vaikuta tämän pöytäkirjan sopimuspuolten oikeuksiin ja velvoitteisiin, jotka perustuvat yleissopimukseen tai johonkin muuhun voimassa olevaan kansainväliseen sopimukseen, elleivät tämän pöytäkirjan mukaiset velvoitteet ole tiukempia kuin yleissopimuksen tai muiden voimassa olevien sopimusten mukaiset velvoitteet.

5 artikla

PERIAATTEET JA LÄHESTYMISTAVAT

Kun sopimuspuolet toteuttavat toimenpiteitä tämän pöytäkirjan täytäntöönpanemiseksi, ne noudattavat erityisesti seuraavia periaatteita ja lähestymistapoja:

(a) varovaisuusperiaate, jonka mukaan toimenpiteitä vedestä aiheutuvien sairauksien ehkäisemiseksi, rajoittamiseksi ja vähentämiseksi ei saa lykätä sillä perusteella, että tieteellisin tutkimuksin ei ole täysin pitävästi osoitettu syy-yhteyttä toimenpiteen kohteena olevan tekijän ja sen mahdollisuuden välillä, että tekijä edistää vedestä aiheutuvien sairauksien leviämistä ja/tai maasta toiseen ulottuvia vaikutuksia,

(b) pilaaja maksaa -periaate, jonka perusteella pilaantumisen aiheuttaja on vastuussa pilaantumisen ehkäisemisen, rajoittamisen ja vähentämisen kustannuksista,

(c) Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan ja kansainvälisen oikeuden periaatteiden mukaisesti valtioilla on täysivaltainen oikeus hyödyntää omia luonnonvarojaan ympäristö- ja kehityspolitiikkansa mukaisesti ja vastuu siitä, että niiden lainkäyttöalueeseen kuuluvat tai valvonnan alaiset toimenpiteet eivät vahingoita muiden valtioiden tai niiden kansallisen lainkäyttöalueen ulkopuolella olevien alueiden ympäristöä,

(d) vesivaroja hoidetaan niin, että nykyisen sukupolven tarpeet tyydytetään vaarantamatta tulevien sukupolvien mahdollisuuksia tyydyttää omat tarpeensa,

(e) vedestä aiheutuvien sairauksien syntymisien ja esiintymien ehkäisemiseksi ja talousvesivarojen suojelemiseksi käytetään ennaltaehkäiseviä toimia, koska niillä estetään haittojen syntymistä tehokkaimmin ja koska ne voivat olla kustannustehokkaampia kuin korjaavat toimet,

(f) vesivarojen hoito olisi toteutettava alimmalla mahdollisella hallinnon tasolla,

(g) veteen liittyy yhteiskunnallisia, taloudellisia ja ympäristöllisiä arvoja ja siksi vesivaroja olisi hoidettava niin, että nämä arvot voidaan yhdistää kestävimällä ja parhaimmalla mahdollisella tavalla,

(h) veden tehokasta käyttöä edistetään taloudellisin keinoin ja tietoisuutta lisäämällä,

(i) tiedonsaantia ja kansalaisten osallistumista vesivaroja ja terveyttä koskevaan päätöksentekoon tarvitaan muun muassa päätösten laadun ja niiden täytäntöönpanon kehittämiseksi, kansalaisten tietoisuuden lisäämiseksi näissä kysymyksissä ja jotta kansalaiset voivat esittää mielipiteensä niin, että viranomaiset voivat ottaa ne asianmukaisesti huomioon. Tiedonsaantia ja osallistumista tulisi täydentää asianmukaisella mahdollisuudella hakea muutosta vesivaroja ja terveyttä koskeviin päätöksiin tuomioistuimissa tai hallintoviranomaisissa,

(j) vesivaroja hoidetaan mahdollisuuksien mukaan kokonaisvaltaisesti vesistöalueittain niin, että sosiaalinen ja taloudellinen kehitys ovat sopusoinnussa luonnon ekosysteemien suojelun kanssa ja niin että vesivarojen hoito on sopusoinnussa muiden ympäristön osien sääntelytoimenpiteiden kanssa. Tätä kokonaisvaltaista toimintamallia sovelletaan valtioiden rajoista riippumatta koko vesistöalueelle, mukaan luettuna siihen liittyvät rannikkovedet, pohjavettä johtava kerros kokonaisuudessaan tai vesistöalueen tai pohjavettä johtavan kerroksen soveltuvat osat,

(k) erityistä huomiota kiinnitetään niiden väestöryhmien suojeluun, jotka ovat erityisen alttiita vedestä aiheutuville sairauksille,

(l) koko väestölle, erityisesti huonossa asemassa oleville ja yhteiskunnallisesti syrjäytyneille, turvataan yhtäläinen oikeus määrällisesti ja laadullisesti riittäviin vesivaroihin,

(m) vastapainona yksityisoikeudellisille ja julkisoikeudellisille oikeuksille vesivaroihin, julkisen ja yksityisen sektorin luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden ja toimielinten tulisi edistää vesiympäristön ja vesivarojen suojelua, ja

(n) tätä pöytäkirjaa täytäntöönpannassa kiinnitetään asianmukaista huomiota paikallisiin ongelmiin, tarpeisiin ja osaamiseen.

6 artikla

TAVOITTEET JA TAVOITEPÄIVÄMÄÄRÄT

1. Tämän pöytäkirjan päämäärän saavuttamiseksi sopimuspuolet pyrkivät turvaamaan:

(a) talousveden saannin kaikille ja

(b) jätevesihuollon saannin kaikille

kokonaisvaltaisten vesien käyttö-, hoito- ja suojelujärjestelmien puitteissa, joiden tavoitteina on vesivarojen kestävä käyttö, sellainen veden laatu, joka ei vaaranna ihmisten terveyttä, ja vesiekosysteemien suojelu.

2. Tätä tarkoitusta varten sopimuspuolet laativat ja julkaisevat kansalliset ja/tai paikalliset palvelutasotavoitteet, jotka on saavutettava tai ylläpidettävä vedestä aiheutuvien sairauksien tehokkaaksi estämiseksi. Tavoitteet tarkistetaan määräajoin. Samalla sopimuspuolet huolehtivat myös käytännön ja/tai muista järjestelyistä kansalaisten avoimen ja tasapuolisen osallistumisen turvaamiseksi ja varmistavat, että kansalaisten mielipiteet otetaan asianmukaisesti huomioon. Lukuun ottamatta kansallisista tai paikallisista olosuhteista johtuvia tilanteita, joissa tavoitteilla ei ole merkitystä vedestä aiheutuvien sairauksien ehkäisemisessä, rajoittamisessa tai vähentämisessä, tavoitteisiin sisällytetään muun muassa:

(a) toimitettavan talousveden laatu, jolloin on otettava huomioon talousveden laatua koskevat Maailman terveysjärjestön ohjeet,

(b) vedestä aiheutuvien sairauksien syntymisien ja esiintymien vähentäminen,

(c) se osa alueesta tai väestöstä, jonka olisi päästävä osalliseksi yhteisistä talousvesijärjestelmistä tai jonka talousvesihuolto olisi muuten parannettava,

(d) se osa alueesta tai väestöstä, jonka olisi päästävä osalliseksi yhteisistä jätevesihuoltojärjestelmistä tai jonka jätevesihuolto olisi muuten parannettava,

(e) yhteisten järjestelmien ja muiden vesihuolto- ja jätevesihuoltojärjestelmien palvelutasotavoitteet,

(f) yleisesti hyväksytyjen hyvien käytäntöjen soveltaminen vesihuoltoon ja jätevesihuoltoon, myös talousveden lähteenä käytettävien vesien suojelu,

(g) seuraavien päästöjen esiintyminen:

(i) puhdistamaton jätevesi, ja

(ii) puhdistamattomat hulevesien ylivuodot,

jotka valuvat jäteveden keräilyjärjestelmistä tämän pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluviin vesistöihin,

(h) jätevedenpuhdistamoista tämän pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluviin vesistöihin johdettavien jätevesien laatu,

(i) yhteisistä jätevesihuoltojärjestelmistä tai muista jätevesihuollon järjestelmistä tulevan jäteliikkeen poisjohtaminen tai uudelleenkäyttö ja kasteluun käytettävän jäteveden laatu, ottaen huomioon Maailman terveysjärjestön ja YK:n ympäristöohjelman suositukset jäteveden ja eritteiden turvallisesta käytöstä maataloudessa ja vesiviljelyssä,

(j) talousvesilähteinä, yleisesti uimavesinä, vesiviljelyyn tai äyriäisten tuotantoon tai keräämiseen käytettävien vesistöjen laatu,

(k) tunnustettujen hyvien käytäntöjen soveltaminen yleisesti uimavesinä käytettävien suljettujen vesialueiden hoitoon,

(l) erittäin saastuneiden alueiden tunnistaminen ja kunnostus, jos alueet vaikuttavat tai voivat vaikuttaa haitallisesti tämän pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluviin vesivaroihin ja siten edistää vedestä aiheutuvien sairauksien esiintymistä,

(m) vesivarojen hoito-, kehitys-, suojelu- ja käyttöjärjestelmien tehokkuus, mukaan luettuna yleisesti tunnustetun hyvän käytännön soveltaminen eri lähteistä peräisin olevan pilaantumisen torjuntaan,

(n) talousveden ja muiden tämän kohdan tavoitteisiin liittyvien vesien laatua koskevien tietojen julkaiseminen 7 artiklan 2 kohdassa vahvistetuin määräajoin.

3. Kukin sopimuspuoli laatii ja julkaisee tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitetut tavoitteet ja esittää tavoitepäivämäärät niiden saavuttamiseksi viimeistään kahden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona se on tullut sopimuspuoleksi.

4. Mikäli tavoitteen saavuttamisen arvioidaan kestävän pitkään, asetetaan välitavoitteita tai vaiheittaisia tavoitteita.

5. Tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi kukin sopimuspuoli:

(a) luo kansalliset tai paikalliset järjestelyt toimivaltaisten viranomaisten työn yhteensovittamiseksi,

(b) kehittää maan rajat ylittäviä, kansallisia ja/tai paikallisia vesienhoitosuunnitelmia, ensisijaisesti vesistöalueiden tai pohjavettä johtavien kerrosten mukaisesti. Tällöin sopimuspuolet huolehtivat käytännön ja/tai muista järjestelyistä kansalaisten avoimen ja oikeudenmukaisen osallistumisen varmistamiseksi ja kansalaisten mielipiteiden huomioon ottamiseksi. Suunnitelmia voidaan sisällyttää myös muihin, eri tarkoituksiin tehtyihin, asiaankuuluviin suunnitelmiin, ohjelmiin tai asiakirjoihin, edellyttäen että niistä käyvät selvästi ilmi ne ehdotukset, joiden tarkoituksena on saavuttaa tässä artiklassa mainitut tavoitteet määräaikoihin mennessä,

(c) laativat ja ylläpitävät oikeudellisen ja institutionaalisen perustan talousveden laatuvaatimusten seuraamiseksi ja toteuttamiseksi,

(d) laativat ja ylläpitävät järjestelyjä, tarvittaessa myös oikeudellisia ja institutionaalisia järjestelyjä, joilla voidaan seurata ja edistää muita palvelutasotavoitteita, joita tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitetut tavoitteet koskevat, ja tarpeen vaatiessa saattaa ne voimaan.

7 artikla

UDELLEENTARKASTELU JA EDISTYMISEN ARVIOINTI

1. Kukin sopimuspuoli kerää ja arvioi tietoa:
 - (a) edistyksestään 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamisessa,
 - (b) indikaattoreista, joilla mitataan sitä, miten saavutettu edistys on vaikuttanut vedestä aiheutuvien sairauksien ehkäisemiseen, rajoittamiseen ja vähentämiseen.
2. Kukin sopimuspuoli julkaisee määräajoin kerätyt tiedot ja arvioinnit. Julkaisutiheydestä päätetään sopimuspuolten kokouksessa.
3. Kukin sopimuspuoli varmistaa, että näiden tietojen keräämistä varten otettujen vesi- ja päästönäytteiden tulokset ovat kansalaisten saatavilla.
4. Kukin sopimuspuoli tarkastelee edellä kuvatun tietojen keruun ja arvioinnin perusteella määräajoin 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumista ja julkaisee arvion saavutetusta edistymisestä. Tarkastelutiheydestä päätetään sopimuspuolten kokouksessa. Tämän vaikuttamatta mahdollisuuteen suorittaa 6 artiklan 2 kohdan mukaisia tarkasteluja useammin, tarkasteluihin tulee sisältyä myös 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden arviointi, jotta tavoitteita voidaan kehittää tieteellisen ja teknisen osaamisen pohjalta.
5. Kukin sopimuspuoli toimittaa 17 artiklassa tarkoitettulle sihteeristölle jakelua varten yhteenvedon kerätyistä ja arvioiduista tiedoista ja arvion saavutetusta edistyksestä. Yhteenvedot perustuvat sopimuspuolten kokouksen laatiimiin ohjeisiin. Ohjeista on käytävä ilmi, että sopimuspuolet voivat käyttää tähän tarkoitukseen raportteja, joissa käsitellään asiaan liittyvää muille kansainvälisille tahoille tuotettavaa aineistoa.
6. Sopimuspuolten kokous arvioi tämän pöytäkirjan täytäntöönpanon edistymistä näiden yhteenvedoraporttien perusteella.

8 artikla

REAGOINTIJÄRJESTELMÄT

1. Kukin sopimuspuoli varmistaa tarvittaessa, että:
 - (a) perustetaan, parannetaan tai ylläpidetään kattavia kansallisia ja/tai paikallisia seuranta- ja varhaisvaroitussjärjestelmiä, joilla:
 - (i) tunnistetaan vedestä aiheutuvien sairauksien esiintymät tai niiden merkittävät uhat, mukaan lukien veden pilaantumisesta tai poikkeuksellisista sääoloista johtuvat esiintymät ja uhat,

- (ii) annetaan asiaankuuluville viranomaisille viipymättä täsmälliset ja selkeät tiedot sairauksien syntyemisistä, esiintymistä ja uhista,
- (iii) vedestä aiheutuvan sairauden uhatessa kansanterveyttä välitetään kyseisille kansalaisille kaikki viranomaisilla olevat tiedot, joiden avulla kansalaiset voivat estää vahingot tai lieventää niitä,
- (iv) annetaan viranomaisille ja tarpeen vaatiessa kansalaisille suosituksia ehkäiseviksi ja korjaaviksi toimiksi,

(b) näiden sairauksien syntymisien, esiintymien ja riskien varalle laaditut kattavat kansalliset ja paikalliset varautumissuunnitelmat on oikein ja ajoissa valmisteltu,

(c) viranomaisilla on tarvittavat valmiudet reagoida näihin esiintymiin ja riskeihin varautumissuunnitelman mukaisesti.

2. Vedestä aiheutuvia sairauksia varten laaditut seuranta- ja varhaisvaroitussuunnitelmat, varautumissuunnitelmat ja reagointivalmiudet voidaan yhdistää muihin järjestelmiin ja suunnitelmiin.

3. Kukin sopimuspuoli ottaa käyttöön tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetut seuranta- ja varhaisvaroitussuunnitelmat, varautumissuunnitelmat ja reagointivalmiudet kolmen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona se on tullut sopimuspuoleksi.

9 artikla

YLEINEN TIETOISUUS, KOULUTUS, TUTKIMUS, KEHITTÄMINEN JA TIEDOTUS

1. Sopimuspuolet lisäävät kaikilla aloilla kansalaisten tietoisuutta:

(a) vesien käytön, hoidon ja suojelun sekä kansanterveyden merkityksestä ja niiden välisestä yhteydestä,

(b) oikeudesta vesivaroihin ja vastaavista luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden ja toimielinten yksityis- ja julkisoikeudellisista velvoitteista yksityisellä ja julkisella sektorilla, sekä niiden moraalista velvollisuudesta edistää vesiympäristön ja vesivarojen suojelua.

2. Sopimuspuolet:

(a) toimivat niin, että vesien käytöstä, hoidosta ja suojelusta sekä vedenhankinnasta ja jakelusta sekä jätevesihuollosta huolehtivat henkilöt ymmärtävät työnsä kansanterveydellisen merkityksen, ja

(b) toimivat niin, että kansanterveydestä huolehtivat henkilöt ovat perillä vesien käytöstä, hoidosta ja suojelusta sekä vedenhankinnan ja jakelun sekä jätevesihuollon peruseriaatteista.

3. Sopimuspuolet rohkaisevat vesivarojen hoitoon ja vedenhankinnan ja jakelun sekä jätevesihuollon järjestelmien käyttöön tarvittavan ammattihenkilökunnan ja teknisen henkilökunnan koulutusta ja kannustavat heitä pitämään tietonsa ja taitonsa ajan tasalla ja kehittämään niitä. Koulutuksessa annetaan tietoa myös kansanterveyden asiaankuuluvista näkökohdista.

4. Sopimuspuolet edistävät:

(a) kustannustehokkaiden menetelmien ja tekniikkojen tutkimusta ja kehittämistä vedestä aiheutuvien sairauksien ehkäisemiseksi, rajoittamiseksi ja vähentämiseksi,

(b) yhdennettyjen tietojärjestelmien kehittämistä pitkän aikavälin suuntauksia koskevien tietojen, nykyisten huolenaiheiden ja aikaisempien ongelmien käsittelemiseksi sekä onnistuneiden ratkaisujen löytämiseksi niihin vesivarojen ja terveyden alalla, sekä tällaisten tietojen jakamiseksi toimivaltaisille viranomaisille.

10 artikla

KANSALAISILLE TIEDOTTAMINEN

1. Sen lisäksi, että tämä pöytäkirja velvoittaa sopimuspuolet julkaisemaan yksityiskohtaisia tietoja tai asiakirjoja, kukin sopimuspuoli saattaa lainsäädäntönsä mukaisesti kansalaisten käyttöön viranomaisilla olevia ja julkiseen keskusteluun tarvittavia tietoja:

(a) tavoitteenasettelusta, tavoitteille asetetuista määräajoista ja vesienhoitosuunnitelmien kehittamisestä 6 artiklan mukaisesti,

(b) seuranta- ja varhaisvalvontajärjestelmien ja varautumissuunnitelmien laatimisesta, kehittamisestä ja ylläpidosta 8 artiklan mukaisesti,

(c) kansalaisten tietoisuuden lisäämisestä, koulutuksesta, tutkimuksesta, kehityksestä ja tiedotuksesta 9 artiklan mukaisesti.

2. Kukin sopimuspuoli varmistaa, että viranomaiset antavat pyynnöstä tämän pöytäkirjan täytäntöönpanoon liittyvät tarpeelliset tiedot kansalaisten käyttöön kohtuullisessa ajassa kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

3. Kukin sopimuspuoli varmistaa, että 7 artiklan 4 kohdassa ja tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettut tiedot ovat yleisesti saatavilla tarkastelua varten hyväksyttävissä olevina aikoina maksutta ja että yleisölle tarjotaan riittävät mahdollisuudet saada jäljennöksiä tällaisista tiedoista kohtuullisin kustannuksin.

4. Tämä pöytäkirja ei velvoita viranomaisia julkistamaan tietoja tai antamaan kansalaisten tutustua niihin, jos:

(a) viranomaisilla ei ole kyseisiä tietoja hallussaan,

(b) tietoa koskeva pyyntö on ilmeisen kohtuuton tai esitetty liian yleisessä muodossa, tai

(c) se koskee keskeneräistä aineistoa tai viranomaisten sisäisiä asiakirjoja, jolloin epäminen tapahtuu kansallisen lainsäädännön ja yleisen käytännön nojalla, ottaen huomioon julkistamiseen liittyvä yleinen etu.

5. Tämä pöytäkirja ei velvoita viranomaisia julkistamaan tietoa tai antamaan kansalaisten tutustua siihen, jos tiedon julkistaminen voi vaikuttaa haitallisesti:

(a) viranomaisten toiminnan luottamuksellisuuteen, jos tällaisesta luottamuksellisuudesta säädetään kansallisessa lainsäädännössä,

(b) kansainvälisiin suhteisiin, maanpuolustukseen tai yleiseen turvallisuuteen,

(c) oikeudenmukaisuuden toteutumiseen, henkilön mahdollisuuteen saada oikeudenmukainen oikeudenkäynti tai viranomaisten mahdollisuuteen suorittaa tutkinta rikosoikeudellisissa tai kurinpitoon liittyvissä asioissa,

(d) kaupallisiin tai teollisiin salassa pidettäviin tietoihin, jos salassapidosta säädetään kansallisessa lainsäädännössä oikeutetun taloudellisen edun suojaamiseksi. Tässä yhteydessä paljastetaan sellaiset päästöt, jotka koskevat tiedot, joilla on merkitystä ympäristön suojelun kannalta,

(e) teollisuus- ja tekijänoikeuksiin,

(f) henkilötietojen tai -tiedostojen tai molempien luottamuksellisuuteen, jos kyseinen henkilö ei ole antanut lupaa tiedon paljastamiseen, jos kyseisestä luottamuksellisuudesta säädetään kansallisessa lainsäädännössä,

(g) sellaisen kolmannen osapuolen etuun, joka on toimittanut pyydetyt tiedot ilman, että hänellä on oikeudellista velvollisuutta toimittaa tiedot tai että hänet voitaisiin velvoittaa toimittamaan tiedot, eikä tämä osapuoli anna lupaa tiedon paljastamiseen, tai

(h) ympäristöön, johon tieto liittyy, esimerkiksi harvinaisten lajien lisääntymisalueisiin.

Edellä mainitut epäamisperusteet on tulkittava suppeasti, ottaen huomioon julkistamiseen liittyvä yleinen etu ja se, liittyykö pyydetty tieto ympäristöön kohdistuviin päästöihin.

11 artikla

KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä ja avustavat tarvittaessa toisiaan:

(a) kansainvälisissä toimissa, joilla edistetään tämän pöytäkirjan tavoitteiden toteuttamista,

(b) pyydettyäessä, kun toteutetaan tämän pöytäkirjan mukaisia kansallisia ja paikallisia suunnitelmia.

12 artikla

YHTEISET JA YHTEENSOVITETUT KANSAINVÄLISET TOIMET

Edellä olevan 11 artiklan a kohdan mukaisesti kukin sopimuspuoli edistää kansainvälistä yhteistyötä:

(a) yhteisten tavoitteiden kehittämisessä 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa asioissa,

(b) edellä olevan 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen indikaattoreiden kehittämisessä, jotta vedestä aiheutuvien sairauksien ehkäisemisessä, rajoittamisessa ja vähentämisessä tapahtunut edistyminen voidaan todeta,

(c) yhteisten tai yhteensovitettujen seuranta- ja varhaisvaroitusjärjestelmien, varautumissuunnitelmien ja reagointivalmiuksien luomisessa osana tai täydentäen kansallisia järjestelmiä, joita pidetään yllä 8 artiklan mukaisesti, jotta voidaan reagoida vedestä aiheutuvien sairauksien syntymisiin ja esiintymiin ja niiden merkittäviin uhkiin, jotka johtuvat erityisesti vesien pilaantumisesta tai poikkeuksellisista sääoloista,

(d) keskinäisen avun tarjoamisessa torjuttaessa vedestä aiheutuvien sairauksien syntymistä ja esiintymiä ja niiden merkittäviä uhkia, erityisesti kun syynä ovat vesien pilaantuminen tai poikkeukselliset sääolot,

(e) yhtenäistettyjen tietojärjestelmien ja tietokantojen kehittämisessä, tietojen vaihdossa ja teknisen ja oikeudellisen tiedon ja kokemusten jakamisessa,

(f) sopimuspuolen toimivaltaisten viranomaisten ilmoittaessa toisen sopimuspuolen toimivaltaiselle viranomaiselle nopeasti ja selkeästi, että toista sopimuspuolta saattavat uhata:

(i) havaittujen vedestä aiheutuvien sairauksien syntymiset ja esiintymät ja

(ii) niiden merkittävät uhat,

(g) vaihdettaessa tietoja siitä, kuinka kansalaisille tiedotetaan tehokkaasti vedestä aiheutuvista sairauksista.

13 artikla

YHTEISTYÖ MAASTA TOISEEN ULOTTUVIA VESIÄ KOSKEVISSA ASIOISSA

1. Jos sopimuspuolet rajoittuvat samaan maasta toiseen ulottuvaan veteen, ne noudattavat 11 ja 12 artiklan määräyksiä ja toimivat lisäksi yhteistyössä ja tarpeen mukaan avustavat toisiaan, jotta vedestä aiheutuvien sairauksien maan rajat ylittäviä vaikutuksia voidaan ehkäistä, rajoittaa ja vähentää. Sopimuspuolet erityisesti:

(a) vaihtavat tietoja ja osaamista maasta toiseen ulottuvista vesistä ja niistä riskeistä ja ongelmista, joita usean sopimuspuolen rajoittuminen samaan vesistöön aiheuttaa,

(b) pyrkivät laatimaan muiden samaan vesistöön rajoittuvien sopimuspuolten kanssa 6 artiklan 5 kohdan b alakohdan mukaisia yhteisiä tai yhteensovitettuja vesienhoitosuunnitelmia ja 8 artiklan 1 kohdan mukaisia seuranta- ja varhaisvaroitusjärjestelmiä ja varautumissuunnitelmia, jotta vedestä aiheutuvien sairauksien syntymisiin ja esiintymiin ja niiden merkittäviin uhkiin pystytään puuttumaan, erityisesti silloin kun syynä ovat veden pilaantuminen ja poikkeukselliset sääolot,

(c) tasapuolisuuden ja vastavuoroisuuden periaatteen mukaisesti saattavat ristiriitojen välttämiseksi maasta toiseen ulottuvista vesistään tekemänsä sopimukset ja muut järjestelyt sopusointuun tämän pöytäkirjan peruseriaatteiden kanssa ja perustavat keskinäiset suhteensa ja toimintansa tämän pöytäkirjan tavoitteille,

(d) neuvottelevat keskenään mahdollisen vedestä aiheutuvan sairauden aiheuttamien haitallisten terveysvaikutusten merkityksestä, jos jokin sopimuspuoli sitä pyytää.

2. Jos sopimuspuolet ovat yleissopimuksen sopimuspuolia, vedestä aiheutuvien sairauksien maan rajat ylittäviä vaikutuksia koskevan yhteistyön ja avun on perustuttava maan rajat ylittävien vaikutusten osalta yleissopimuksen määräyksiin.

14 artikla

KANSAINVÄLINEN TUKI KANSALLISILLE TOIMILLE

Kun sopimuspuolet toimivat yhteistyössä ja avustavat toisiaan kansallisten ja paikallisten suunnitelmien toteuttamiseksi 11 artiklan b kohdan mukaisesti, sopimuspuolet harkitsevat erityisesti, miten ne voivat parhaiten edistää:

(a) maan rajat ylittävien, kansallisten ja/tai paikallisten vesienhoitosuunnitelmien ja vedenhankintaa ja jätevesihuoltoa kehittävien suunnitelmien laatimista,

(b) tämän sopimuksen tavoitteita edistävien hankkeiden, erityisesti infrastruktuurihankkeiden, täsmentämistä siten, että niiden rahoitusmahdollisuudet helpottuvat,

(c) näiden hankkeiden tehokasta toteuttamista,

(d) vedestä aiheutuviin sairauksiin liittyviä seuranta- ja varhaisvaroitussjärjestelmiä, varautumissuunnitelmia ja reagoitivalmiuksia,

(e) tämän pöytäkirjan toteuttamista tukevan lainsäädännön valmistelua,

(f) keskeisen ammattihenkilökunnan ja teknisen henkilökunnan koulutusta,

(g) kustannustehokkaiden menetelmien ja tekniikoiden tutkimusta ja kehittämistä vedestä aiheutuvien sairauksien ehkäisemiseksi, rajoittamiseksi ja vähentämiseksi,

(h) sellaisten tehokkaiden verkostojen toimintaa, joilla seurataan ja arvioidaan veteen liittyvien palveluiden tarjontaa ja laatua ja yhtenäistettyjen tietokantojen ja -järjestelmien kehittämistä,

(i) valvonnan laadunvarmistusta, johon sisältyy myös laboratorioden vertailukelpoisuus.

15 artikla

NOUDATTAMISEN TARKASTELU

Sopimuspuolet tarkastelevat tämän pöytäkirjan määräysten noudattamista 7 artiklassa tarkoitettun tarkastelun ja arvioinnin pohjalta. Ne päättävät ensimmäisessä kokouksessaan tasapuolisten, ei-oikeudellisten ja kuulemiseen perustuvien monenvälisten järjestelyjen käyttöön ottamisesta. Näillä järjestelyillä mahdollistetaan kansalaisten asianmukainen osallistuminen.

16 artikla

SOPIMUSPUOLTEN KOKOUS

1. Sopimuspuolet kokoontuvat ensimmäisen kerran viimeistään 18 kuukauden kuluttua tämän pöytäkirjan voimaantulopäivästä. Tämän jälkeen sopimuspuolet kokoontuvat säännöllisesti sopimuspuolten päätöksen mukaisesti, mutta vähintään joka kolmas vuosi, elleivät muut järjestelyt ole tarpeen tämän artiklan 2 kohdan tavoitteiden saavuttamiseksi. Sopimuspuolet järjestävät ylimääräisen kokouksen, mikäli siitä päätetään varsinaisen kokouksen aikana tai jonkin sopimuspuolen kirjallisesta pyynnöstä, edellyttäen, että pyyntöä tukee vähintään kolmannes sopimuspuolista kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun pyyntö on välitetty kaikille sopimuspuolille.

2. Sopimuspuolten varsinaiset kokoukset pidetään mahdollisuuksien mukaan yleissopimuksen sopimuspuolten kokousten yhteydessä.

3. Sopimuspuolet tarkastelevat kokouksissaan jatkuvasti tämän pöytäkirjan täytäntöönpanoa ja tässä tarkoituksessa ne:

(a) tarkastelevat toimintapolitiikkoja ja menettelyjä vedestä aiheutuvien sairauksien ehkäisemiseksi, rajoittamiseksi ja vähentämiseksi,

pyrkivät näiden toimintapolitiikkojen ja menettelyjen lähentymiseen ja vahvistavat maan rajat ylittävää ja kansainvälistä yhteistyötä 11, 12, 13 ja 14 artiklan mukaisesti,

(b) arvioivat tämän pöytäkirjan täytäntöönpanon edistymistä niiden tietojen perusteella, jotka sopimuspuolet toimittavat sopimuspuolten kokouksen vahvistamien ohjeiden mukaisesti. Ohjeita noudattamalla vältetään päällekkäistä työtä raportoinnissa,

(c) seuraavat yleissopimuksen täytäntöönpanossa tapahtuvaa kehitystä,

(d) vaihtavat tietoja ja harkitsevat yhteisiä toimia yleissopimuksen sopimuspuolten kokouksen kanssa,

(e) käyttävät tarvittaessa Euroopan talouskomission ja Maailman terveysjärjestön Euroopan aluetoimiston asianomaisten elinten palveluja,

(f) mahdollistavat muiden toimivaltaisten kansainvälisten hallitustenvälisten tai valtioista riippumattomien elinten osallistumisen kokouksiin ja muihin toimintoihin, joilla edistetään tämän pöytäkirjan tavoitteiden saavuttamista,

(g) käsittelevät tarvetta laatia uusia määräyksiä, jotka koskevat tiedon saantia, kansalaisten osallistumista päätöksentekoon ja kansalaisten oikeutta hakea muutosta tähän pöytäkirjaan perustuviin päätöksiin tuomioistuimessa tai hallintoviranomaisessa, sen kokemuksen valossa, jota on saatu näissä kysymyksissä muilta kansainvälisiltä tahoilta,

(h) laativat työohjelman, johon sisältyvät tämän pöytäkirjan ja yleissopimuksen mukaiset yhteistyöhankkeet ja perustavat työohjelmaa varten tarvittavat elimet,

(i) käsittelevät ja hyväksyvät ohjeita ja suosituksia tämän pöytäkirjan määräysten täytäntöönpanon edistämiseksi,

(j) käsittelevät ensimmäisessä kokouksessaan kokouksen työjärjestyksen ja hyväksyvät sen yksimielisesti. Työjärjestyksessä on määräykset, joilla edistetään sopusointuista yhteistyötä yleissopimuksen sopimuspuolten kokouksen kanssa,

(k) käsittelevät ja hyväksyvät tähän pöytäkirjaan ehdotetut muutokset,

(l) harkitsevat ja ryhtyvät niihin lisätoimiin, joita tämän pöytäkirjan päämäärien saavuttaminen edellyttää.

17 artikla

SIHTEERISTÖ

1. Euroopan talouskomission pääsihteeri ja Maailman terveysjärjestön Euroopan aluetoimiston johtaja hoitavat seuraavat tämän pöytäkirjan sihteeristön tehtävät:

- (a) sopimuspuolten kokousten kokoonkutsuminen ja valmistelu,
 - (b) tämän pöytäkirjan määräysten mukaisesti saatujen raporttien ja muiden tietojen toimittaminen edelleen sopimuspuolille,
 - (c) muut tehtävät, joista sopimuspuolten kokous päättää käytettävien voimavarojen perusteella.
2. Euroopan talouskomission pääsihteeri ja Maailman terveysjärjestön Euroopan aluetoimiston johtaja:
- (a) sopivat työnjaosta yhteistyöpöytäkirjassa ja ilmoittavat siitä sopimuspuolten kokoukselle,
 - (b) laativat sopimuspuolille raportin 16 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun työohjelman osatekijöistä ja toteutustavoista.

18 artikla

PÖYTÄKIRJAN MUUTOKSET

1. Kukin sopimuspuoli voi esittää muutoksia tähän pöytäkirjaan.
2. Muutosesitykset käsitellään sopimuspuolten kokouksessa.
3. Muutosesitys toimitetaan kirjallisesti sihteeristölle, joka antaa sen tiedoksi kaikille sopimuspuolille vähintään yhdeksänkymmentä päivää ennen kokousta, jossa se esitetään hyväksyttäväksi.
4. Kokouksessa läsnäolevat sopimuspuolet hyväksyvät tämän pöytäkirjan muutokset yksimielisesti. Sihteeristö antaa hyväksytyn muutoksen tiedoksi tallettajalle, joka puolestaan toimittaa sen kaikille sopimuspuolille hyväksymistä varten. Muutos tulee voimaan sen hyväksyneiden sopimuspuolten osalta yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona kaksi kolmasosaa sopimuspuolista on tallettanut muutosta koskevan hyväksymiskirjan. Muiden sopimuspuolten osalta muutos tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona sopimuspuoli on tallettanut muutosta koskevan hyväksymiskirjan.

19 artikla

ÄÄNIOIKEUS

1. Tämän artiklan 2 kohdassa mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta kullakin sopimuspuolella on yksi ääni.
2. Alueellisilla taloudellisen yhdentymisen järjestöillä on omaan toimivaltaansa kuuluvissa asioissa niiden sopimuspuolina olevien jäsenvaltioiden lukumäärää vastaava äänimäärä. Mainitut järjestöt eivät käytä äänioikeuttaan niiden jäsenvaltioiden käyttäessä omaansa ja päinvastoin.

20 artikla

RIITOJEN RATKAISU

1. Jos kahden tai useamman sopimuspuolen välillä syntyy riita tämän pöytäkirjan tulkinnasta tai soveltamisesta, asianomaiset sopimuspuolet pyrkivät ratkaisemaan riidan neuvottelemalla tai muulla riidan osapuolten hyväksymällä riitojenratkaisutavalla.

2. Allekirjoittaessaan, ratifioidessaan tai hyväksyessään tämän pöytäkirjan taikka liittyessään siihen, tai milloin tahansa sen jälkeen sopimuspuoli voi selittää kirjallisesti tallettajalle, että se hyväksyy sellaisessa riidassa, jota ei ole ratkaistu tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti, toisen tai molemmat seuraavista riitojen ratkaisukeinoista pakollisena sellaiseen sopimuspuoleen nähden, joka on hyväksynyt saman velvoitteen:

(a) jos sopimuspuolet ovat yleissopimuksen sopimuspuolia ja ovat hyväksyneet yhden tai molemmat yleissopimuksen riitojen ratkaisukeinoista pakollisina toisiinsa nähden, riita ratkaistaan niiden yleissopimuksen määräysten mukaisesti, jotka koskevat yleissopimuksen yhteydessä syntyvien riitojen ratkaisua,

(b) muissa tapauksissa riita saatetaan Kansainvälisen tuomioistuimen ratkaistavaksi, elleivät sopimuspuolet sovi välimiesmenettelystä tai jostakin muusta riitojenratkaisutavasta.

21 artikla

ALLEKIRJOITTAMINEN

Tämä pöytäkirja on avoinna allekirjoittamista varten Lontoossa 17 ja 18 päivänä kesäkuuta 1999 ympäristö- ja terveysministereiden kolmannen ministerikokouksen aikana ja tämän jälkeen Yhdistyneiden Kansakuntien päämajassa New Yorkissa 18 päivään kesäkuuta 2000 saakka Euroopan talouskomission ja Maailman terveysjärjestön Euroopan aluekomitean jäsenvaltioille, sellaisille valtioille, joilla on Yhdistyneiden Kansakuntien talous- ja sosiaalineuvoston 28 päivänä maaliskuuta 1947 hyväksymän päätöslauselman 36 (IV) 8 kohdan mukaisesti neuvoa-antava asema Euroopan talouskomissiossa, sekä alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestöille, jotka koostuvat Euroopan talouskomission tai Maailman terveysjärjestön Euroopan aluekomitean toimivaltaisista jäsenvaltioista, joille niiden jäsenvaltiot ovat siirtäneet toimivaltaansa tämän pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvissa asioissa, mukaan lukien toimivalta tehdä näitä asioita koskevia sopimuksia.

22 artikla

RATIFIOINTI, HYVÄKSYMINEEN JA LIITTYMINEN

1. Tämän pöytäkirjan allekirjoittaneet valtiot ja alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestöt ratifioivat tai hyväksyvät tämän pöytäkirjan.
2. Tämä pöytäkirja on avoinna liittymistä varten 21 artiklassa tarkoitetuille valtioille ja järjestöille.
3. Tämän pöytäkirjan kaikki velvoitteet sitovat 21 artiklassa tarkoitettua järjestöä, joka tulee sopimuspuoleksi ilman, että yksikään sen jäsenvaltio on pöytäkirjan sopimuspuoli. Kun kyseessä on sellainen järjestö, jonka yksi tai useampi jäsenvaltio on tämän pöytäkirjan sopimuspuoli, järjestö ja sen jäsenvaltiot päättävät vastuualueistaan pöytäkirjasta johtuvien velvoitteidensa täyttämisen osalta. Tällaisissa tapauksissa järjestöt ja jäsenvaltiot eivät voi samanaikaisesti käyttää tämän pöytäkirjan mukaisia oikeuksiaan.
4. Edellä 21 artiklassa tarkoitettujen alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestöt ilmoittavat ratifioimis-, hyväksymis- ja liittymiskirjassaan toimivaltansa laajuuden tämän pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Ne ilmoittavat myös tallettajalle kaikista niiden toimivallan merkittävistä muutoksista.
5. Ratifioimis-, hyväksymis- ja liittymiskirjat talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

23 artikla

VOIMAANTULO

1. Tämä pöytäkirja tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona kuudestoista ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu tallettajan huostaan.
2. Tämän artiklan soveltamista varten alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestön tallettamaa asiakirjaa ei lasketa mukaan kyseisen järjestön jäsenvaltioiden tallettamien asiakirjojen lisäksi.
3. Kunkin sellaisen 21 artiklassa tarkoitetun valtion tai järjestön osalta, joka ratifioi tai hyväksyy tämän pöytäkirjan tai liittyy siihen sen jälkeen, kun kuudestoista ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu, tämä pöytäkirja tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona tämä valtio tai järjestö on tallettanut ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa.

24 artikla

IRTISANOMINEN

Sopimuspuoli voi milloin tahansa kolmen vuoden kuluttua siitä, kun tämä pöytäkirja on sen osalta tullut voimaan, irtisanoa pöytäkirjan ilmoittamalla siitä kirjallisesti tallettajalle. Irtisanominen tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona tallettaja on vastaanottanut kyseisen ilmoituksen.

25 artikla

TALLETTAJA

Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri toimii tämän pöytäkirjan tallettajana.

26 artikla

TODISTUSVOIMAISET TEKSTIT

Tämän pöytäkirjan alkuperäiskappale, jonka englannin-, ranskan-, saksan- ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset, talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

TÄMÄN VAKUUDEKSI allekirjoittaneet ovat, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, allekirjoittaneet tämän pöytäkirjan.

TEHTY Lontoossa 17 päivänä kesäkuuta 1999.